

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Бутук Діана Сергіївна

Студентка спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: Побережець О.В., д.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Кожне підприємство у процесі фінансового-господарської діяльності вступає в певні економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, в результаті цього відбуваються господарські операції, які, з погляду фінансової стабільності підприємства, є дебіторською заборгованістю. Поряд з цим, зростання таких складових дебіторської заборгованості, як сумнівна та безнадійна заборгованість, призводить до кризи неплатежів, погіршення фінансового стану суб'єкту господарювання.

Як відомо, в обліку дебіторської заборгованості досить складним питанням є питання безнадійної дебіторської заборгованості, що може виникнути внаслідок погіршення фінансового стану дебітора, що є досить актуальним в сучасних умовах. Актуальність теми полягає в тому, що дебіторська заборгованість як показник, є не лише індикатором, що визначає рівень заборгованості, а і економічним явищем, що впливає на діяльність підприємства в цілому.

Безнадійна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності [1].

Правові засади організації документального оформлення безнадійної дебіторської заборгованості чітко регламентуються законами України, постановами Кабінету Міністрів, наказами міністерств, відомств, Державної фіскальної служби України, Національного банку України. Оскільки дебіторська заборгованість відноситься до складу активів підприємства і впливає на визначення реального фінансового стану підприємства, то управління нею, як складовою оборотних і необоротних активів, є одним з найважливіших і складних елементів.

Проведений аналіз економічної літератури різних авторів з питань нормативно-правового регулювання безнадійної дебіторської заборгованості дозволив нам виділити чотири рівні її регулювання.

1. Перший рівень: (Податковий кодекс України (далі - ПКУ), Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в

Україні», Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [2, 3, 4]).

Фундаментом здійснення всіх видів операцій є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Він визначає правові принципи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні [3].

Питанню безнадійної дебіторської заборгованості приділена пп. «г» пп. 138.10.6 ПКУ, де надається визначення безнадійної дебіторської заборгованості, вказує особливості покриття даного виду заборгованості банками і небанківськими фінансовими установами. П(С)БО та ПКУ дають різні визначення терміна «безнадійна дебіторська заборгованість» але його суть полягає в самій назві: немає надії на погашення [2].

Також дане питання розглядається в Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». В даному законі передбачено, що мирова угода – це домовленість між боржником і кредиторами стосовно відстрочення та розстрочення, а також списання боргів боржника, яка оформлюється угодою сторін. Окрім того, обумовлено, що мирова угода може бути укладена на будь-якій стадії провадження у справі про банкрутство [4].

2. Другий рівень: П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати» [1, 5, 6].

Основним фундаментом обліку дебіторської заборгованості є П(С)БО 10. В стандарті висвітлена інформація про порядок визнання, оцінки, класифікації дебіторської заборгованості, наведено визначення безнадійної дебіторської заборгованості, запропоновані альтернативні варіанти розрахунку резерву сумнівних боргів [1].

П(С)БО 15 висвітлює умови визнання доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг; доходу від надання послуг. Вказано, що дохід від реалізації продукції не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості визнається витратами підприємства [5].

Методичні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства зазначено в П(С)БО 16. В даному стандарті вказано, що до інших операційних витрат включається сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів, витрати на відрядження [6].

3. Третій рівень: План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських

операцій підприємств та організацій [7]. Документи третього рівня встановлюють позначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств. Згідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій для обліку дебіторської заборгованості призначені рахунки 1, 3 класів.

4. Четвертий рівень: Наказ про облікову політику підприємства, в якому висвітлені всі елементи щодо обліку безнадійної дебіторської заборгованості, які є специфічними для даного підприємства, тобто в обліковій політиці вказано, який з альтернативних варіантів запропонованих П(С)БО було обрано і має бути застосовано на практиці.

Отже, перелік нормативно-правових документів з обліку безнадійної дебіторської заборгованості не є вичерпним та стабільним, що суттєво ускладнює організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Тому вміння орієнтуватися в складній системі нормативно-правових актів, які іноді суперечать один одному, дає можливість не тільки забезпечувати своєчасною інформацією відповідних користувачів, але й суттєво впливає на процес регулювання та управління окремими операціями, у тому числі при виникненні безнадійної дебіторської заборгованості на підприємстві.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>. - Назва з екрана.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. - Назва з екрана.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. - Назва з екрана.
4. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>. - Назва з екрана.
5. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290

- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu15/>. – Назва з екрана.
6. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu16/>. – Назва з екрана.
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>. – Назва з екрана.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Булгару Анастасія Михайлівна

Студентка спеціальності «Менеджмент» (магістр)

Науковий керівник: Масленников Є.І., д.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Фінансова стійкість суб'єкта господарювання – це системний процес його діяльності, який відображається в здатності суб'єкта погасити свої зобов'язання у встановлені терміни та забезпечити зростання дисконтованого сукупного доходу у фінансову рівновагу.

Оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання можна проводити, використовуючи як орієнтир короткострокову та довгострокову перспективи. За короткострокової перспективи саме ліквідність є одним із ключових показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання – здатність розрахуватися по короткостроковим зобов'язанням, дотримуючись строків та розміру платежу. Відрізняються ліквідність суб'єкта господарювання та ліквідність його активів. Під ліквідністю суб'єкта господарювання (ліквідністю балансу) розуміється його здатність відповідати по зобов'язанням перед контрагентами. Ліквідність активів – їх здатність перетворюватися у грошові кошти. Основним моментом при проведенні оцінки ліквідності балансу є перевірка факту покриття активами зобов'язань в пасиві балансу, термін перетворення яких в грошові кошти, з певною часткою точності, рівний строкам оплати зобов'язань та визначення фінансового стану суб'єкта господарювання